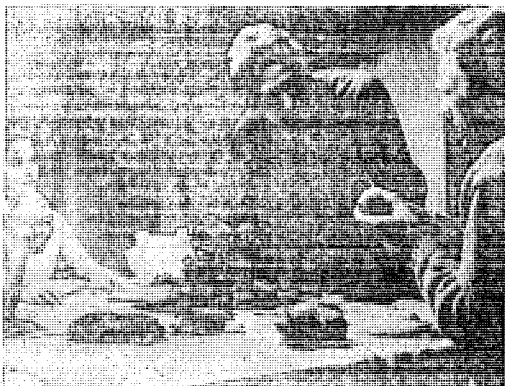

Μία σκηνή από το ιρλανδικό φιλμ «Φαντασιώδης», που θεωρείται πολύ αξιόλογο.

Η έβδομη τέχνη Πρός αναγέννηση του ιρλανδικού κινηματογράφου;

Δύο βιβλία του Μαρκές
«γυρίζονται» σε ταινίες

Πολλοί μίλησαν για μία αναγέννηση του ιρλανδικού κινηματογράφου, από τότε που ο Σίμος Σμιθ, πήγαινε τις ταινίες του στο φεστιβάλ των Καννών. Ιρλανδοί κινηματογραφιστές έχουν πλουτίσει το δημιουργικό τομέα του Χόλλυγουντ, αλλά κάτω από την αμερικανική φιάρα.

Αν ξεαράσει, πάντως, κανείς τις επιτυχίες του Τζών Μπούρμαν, ενός σκηνοθέτη πραγματικά αξιόλογου, η ιρλανδική αναγέννηση που περιέγραψαν δεν συνέβη ποτέ. Και τώρα έχουν κλείσει και τα στούντιο Άρντμωρ, που είχαν δημιουργήσει πολλές ελπίδες, καθώς διάφοροι χρηματοδότες είχαν δώσει κεφάλαια για κάτι σημαντικό.

Μετά από όλα αυτά, η παρουσίαση πρόσφατα δύο ιρλανδικών ταινιών, η μία πίσω από την άλλη, ξανάδωσε ελπίδες. Πρώτη θήκη η ταινία «Όργασμ» (Πρόκειται για την ιστορία ενός νεαρού, που επηρεασμένος από ένα φίλο του Πρίολετ, αποφασίζει να κατασκευάσει ένα θαρέλι - γύρο νανάτου με μπισκότα). Για να βρει τα χρήματα που του χρειάζονται, αυτός και ένας φίλος του περνούν παράνομα από τα σύνορα γουρούνι, ποτά και θίντο. Το φιλμ αυτό στοιχίζει πάνω από ένα εκατομμύριο στερλίνες και τα κεφάλαια είναι βρετανικά και ιρλανδικά.

Η δεύτερη ταινία που παρουσιάστηκε είναι ο «Φαντασιώδης», βασισμένο στο θρίλερ του ιρλανδικού Πάτρικ Μάκ Γκίναου και με παραγωγή τάν Μάικ Μάρφου, που είναι πολύ αισιόδοξος για το μέλλον του ιρλανδικού κινηματογράφου. «Έχουμε», λέγει, «το ταλέντο και την πείρα για να εμψυξο αναγεννησούμε σε παγκόσμιο επίπεδο». Ισως η πραγματικότητα δεν είναι τόσο ροδινή, μία και δεν υπάρχουν καθαρά ιρλανδικά κεφάλαια, επαρκή για συνεχή παραγωγή ταινιών.

Ο Αμερικανός παραγωγός Μάρκ Φορτάτερ, που είναι εγκατεστημένος στην Αγγλία, θέλει την ιρλανδική συμμετοχή στον οικονομικό τομέα. Αλλά παράλληλα αναζητά χρήματα, όπου μπορεί να τα βρει. Έχει γυρίσει ταινίες στη Ζαμπία, στην Αμερική, στη Γερμανία. Και δηλώνει: «Εφόσον η κυβέρνηση εδώ έκοψε τις επιχορηγήσεις, δεν υπάρχει πιά λόγος να κάνει κάποιος ταινία στην Αγγλία». Και ακόμη θα πρέπει να ληφθεί υπόψη πως σε μερικές χώρες, όπως η Ιρλανδία, η Γερμανία, η Νορβηγία και η Αυστραλία, υπάρχουν συμφέροντες όροι από άποψη φορολογίας.

Είτοι ο «περιπατητικός» αυτός σκηνοθέτης προσπαθεί να δημιουργήσει

Από την εποχή της Παξινοῦ καὶ τοῦ Κούν Τότε πού ἡ ἀρχαία τραγωδία θριάμβευε στὶς ξένες χώρες

Μία ελληνική πολιτιστική λάμψη
πού έσβησε τὰ τελευταία χρόνια

Τὰ φαινόμενα πτώσης στον χώρο τῆς ἀρχαίας τραγωδίας, ἀπό τὴν ἀποψη τῶν παραστάσεων τους στὴ χώρα μας, πυκνώνουν συνεχώς, ἔτσι, πού νὰ πιστεύει κανεὶς θάσιμα, ὅτι περνάμε μιά σαφὴ περίοδο παρακμῆς. Οὐστόσο, σήμερα θὰ θέλα νὰ θιγῶν ἕνα ἄλλο θέμα, πού πιστεύω πως ἔχει ἰδιαίτερη σημασία, ὅχι μόνο γιὰ τὴν πολιτιστικὴ μας ἀνέλιξη, ἀλλὰ γενικότερα γιὰ τὴν προβολὴ τῆς ἐλληνικῆς κουλτούρας.

Εἰς καὶ δεκαετίες, μὲ πρῶτο τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο, τῆς ἐποχῆς Παξινοῦ - Μινωτῆ, ἀλλὰ καὶ μὲ ἄλλα στελέχη, ὅπως τὸν Θόνο Κωτσάπουλο, τὴν Άννα Συνοδινού κ.λ.π., ἡ ἐλληνικὴ τραγωδία παρουσιαζόταν τακτικὰ στὸ ἐξωτερικὸ, τόσο σὲ εὐρωπαϊκὰ κέντρα, ὅσο καὶ στὴν Ἀμερική. Οἱ παραστάσεις ἐκείνες ἔδιναν στὸ ἐξωτερικὸ τὸ μέτρο τῶν ἐλληνικῶν ἐπιτευγμάτων σ' ἕναν καλλιτεχνικὸ χώρο, πού εἰχαμε ὅλα τὰ ἐχέγγυα νὰ διδάξουμε.

Ακολούθησαν οἱ παραστάσεις τοῦ Θεάτρου Τέχνης, τοῦ Καρόλου Κούν, πού πραγματικὰ ἐντυπωσίασαν τὴν εὐρωπαϊκὴ πρωτεύουσα, δὴς καὶ ἀνατολῆς, ἐνῶ ἐπίσης ἀξιόλογες ἦταν καὶ οἱ παραστάσεις, πού ἔδινε τότε καὶ τὸ «Πειρατικὸ Θέατρο», πού διηύθυνε ὁ Ροντήρης. Υπῆρχε τότε μὲ συνεχή ροὴ θεατρικῶν συγκυρημάτων ἀρχαίας τραγωδίας, ὅπο τὴν Ελλάδα πρὸς τὰ ἐξωτερικὰ, πού συνέβαλε στὴν προβολὴ τοῦ ἐλληνικοῦ ὄντοματος.

Κάποια στιγμή, κυρίως μετὸ τὸ 1974, στὴν ροὴ αὐτῆς πήρε μέρος καὶ τὸ Κρατικὸ Θέατρο Βορείου Ελλάδος, πού παρουσίασε τὴν «Ἠλέκτρα» στὸ Σοδικτικὸ Ἐνστυμ, μὲ σκηνοθεσία Βολανὰκη καὶ ἀργότερα ὀρεκτές παραστάσεις σὲ χώρες τοῦ σοσιαλιστικοῦ μπλοκ, μὲ σκηνοθεσία Εὐαγγελάτου καὶ ἄλλων. Παράλληλα, στὰ θεατρικὰ συγκυρητήματα, πού ἔδιναν παραστάσεις ἀρχαίας τραγωδίας καὶ κωμωδίας στὸ ἐξωτερικὸ, προστέθηκε καὶ τὸ «Αμφι-Θέατρο».

**Οἱ παραστάσεις
τοῦ ΚΘΒΕ**

Οἱ παραστάσεις τοῦ

ΚΘΒΕ στὸ ἐξωτερικὸ, εἶχαν, μάλιστα, ἀρχίσει νωρίτερα, μὲ τὴν παρουσίαση ἔργων στὴν Κύπρο, ὅπου τὸ «Κρατικὸ Θέατρο» μας συνέχισε νὰ πηγαίνει σχεδὸν κάθε χρόνο.

Οἱ τελευταίες παραστάσεις τοῦ ΚΘΒΕ ἔξω, ἦταν μὲ τὴν «Ἐκάθη» στὸ Μεξικὸ, τὴν ἀνοιχτὴ τοῦ 1982 καὶ μὲ τὴν «Ἐλένη» στὰ Εὐρωπαϊκὰ, στὶς Βρυξέλλες, Μόνη, ὅμως, εἶχε ἀρχίσει νὰ διαφαίνεται ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ θετικὴ δραστηριότητα τοῦ ΚΘΒΕ στὸ ἐξωτερικὸ, θὰ σταματοῦσε. Ὁπὸρ καὶ ἐγένετο.

Οἱ περιστάσεις ἐξομήσεως τοῦ ΚΘΒΕ σὲ ξένες χώρες ἔγιναν μὲ τὴν μεσοαδελφότητα τοῦ Κρίτα, τοῦ καλλιτεχνικοῦ τοῦ γραφείου, πού εἶχε ἀναπτύξει ἀξιοπληθεὴ δραστηριότητα. Φυσικὰ, τὸ γραφεὶο τοῦ Κρίτα ἦταν μιά ἐπιχείρηση καὶ ἀπέθελε σὲ κέρδη. Οὐστόσο, ἡ προσφορά του ἦταν θετικὴ - πράγμα πού ἀποδείχθηκε στὴ συνέχεια, ὅταν, ὁλοσῶς, τὸν παραμείρσαν. Οἱ παραστάσεις πού δόθηκαν, μὲ τὴν βοήθειά του, ἦταν οἱ καλύτερα ὁργανωμένες καὶ δὲν παρουσιαζαν προβλήματα.

Βεβαίως, διατυπώνονταν ἀρκετὲς γκρίνιες. Θυμίζομαι πῶς, ὅταν πῆγαμε στὸ Μεξικὸ καὶ παρουσιάσαμε τὴν «Ἐκάθη», σὲ ἕνα πολὺ ἀξιόλογο φεστιβάλ καὶ στὴν πρωτεύουσα, οἱ ἴδιοι οἱ ἡθοποιοὶ διαμαρτυρήσαν γιατί δὲν πληρώθηκαν σὲ δολάρια, ἀλλὰ σὲ δραχμὲς καὶ δολάρια, γιὰ μὴν ἀντεσπῶνται παραστάσεις, πού ἔρχον χωρὶς ἰδιαίτερο κάπο, μὴ καὶ οἱ κῶμους κινηματογραφοῦσαν μὴ ἀπὸ τὴς προγραμματισμένες παραστάσεις. Μάλιστα, μὴ κυρία τοῦ θεάτρου, τὴν ἀκούσα νὰ φωνάζει πῶς «τὴς πίνουν τὸ αἷμα»...

Μὲ τὴν κυβερνητικὴ ἀλλαγή καὶ μὲ τὸν παραμερισμὸ τῶν μεσαζόντων, ὁ Κρίτα ἔπαψε νὰ

συνεργάζεται μὲ τὸ ΚΘΒΕ. Τὸ ἐπόμενο ταξίδι ἦταν στὰ «Εὐρωπαϊκὰ» τῶν Βρυξελλῶν, ὅπου κυριολεκτικὰ, κανεὶς δὲν γύρισε νὰ μὴς δεῖ, ἐνῶ σὲ ὅλα τὰ προηγούμενα ταξίδια τὸ ΚΘΒΕ γινόταν δεκτὸ μὲ τιμὲς, μὲ δε-

μα. Τώρα κανεὶς δὲν «πίνει τὸ αἷμα» τῶν ὁπαγῶν μας καλλιτεχνῶν καὶ κανεὶς, φαίνεται, δὲν ἔχει ὄρεξη νὰ δοκιμάσει τὸ ταλέντο τους. Καὶ, δυστυχῶς, αὐτὸ δὲν συνέβη μόνο μὲ τὸ Κρατικὸ Θέατρο Βορείου Ελλά-

Μία ἀρχαία τραγωδία τοῦ ΚΘΒΕ στὴ Ζαχθωνική Κίεση, ὅπου ἀποδοχίσαν μὲ τοὺς «Πέρσες» καὶ ἀποθεώθηκαν ἀπὸ τὸ κοινὸ τῆς Μόσχας καὶ τοῦ Λένινγκραντ. Ἐπίσημη στὸ Κρεμλίνο, μπροστὰ σὲ ἕνα ἱστορικὸ κανόνι.

Εἰσώσεις, μὲ τὴν παρουσία τοῦ προεσθιτῆ μας στὴν κάθε πρωτεύουσα, μὲ τὴν παρουσία ὑπουργῶν τῶν φιλοδεοῦμενων κρατῶν καὶ πολλὰ ὅλα.

Καὶ βέβαια, δὲν εἶναι διὰ χάθην καίποιας δεξιότητος, ἀλλὰ τὸ γεγονός ὅτι στὴς παραστάσεις τοῦ ΚΘΒΕ δὲν εἶδονταν παρά ἐλάχιστα μόνον σπασίδια. Θὰ θυμίζω πῶς οἱ κριτικές, πού ἐφῆρνε μαζὶ τὸν τὸ κλίμα, πού ταξίδευε, ἦταν πάντα ἐγκωμαστικές, πού σημειοῖνε ὅτι τὸ ἐλληνικὸ ὄνομα προβάλλονταν σημαντικὰ καὶ τὴς περιόδους ἐκείνες.

Τὸ ταξίδι στὶς Βρυξέλλες ἦταν τὸ τελευταίον, ἀπ' ὅτι θυμά-

δος, ἀλλὰ σχεδὸν μὲ ὅλα τὰ θεατρικὰ σχήματα, πού αἰνιθῶς περιόδευσαν στὸ ἐξωτερικὸ.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι σήμερα θὰ προβαλλοῦσαν κανεὶς νὰ ἀποπειραθεῖ μὴ τέτοια περιόδεα. Τί νὰ πᾶει νὰ δεῖξει; Μὲ τὴν πτώση, πού ἔχει σημειωθεῖ στὶς παραστάσεις τραγωδίας καὶ ἀττικῆς κωμωδίας, στὰ τελευταία χρόνια, κυρίως στὴς δύο κρστικές σκηνῆς τῆς χώρας, θὰ ἦταν προβληματικὸ καὶ παρακινδυνευμένο νὰ πῆγαιναν κάποιες παραστάσεις σὲ ξένες χώρες.

**Τώρα οἱ ξένοι
μὰς διδάσκουν**

Παράλληλα μὲ αὐτὴ τὴν «ὑποχώρηση» τῶν ἐλληνικῶν παραστάσεων ἀρχαίας τραγωδίας καὶ κωμωδίας στὸ ἐξωτερικὸ, εἰχαμε μιά ἀνθησιον παραστάσεων ξένων θιάσων, πού ἔρχονταν στὴν Ελλάδα νὰ μὰς παρουσιάσουν Αἰσχύλο, Σοφοκλή καὶ Εὐριπίδη.

Βέβαια, εἶναι τιμητικὸ γιὰ τὸ ἀρχαίον ἐλληνικὸ θέατρο, πού συγκεντρῶνται τὴν προσοχὴ τῶν ξένων. Αὐτὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἀποτελεῖ καὶ ἕνα μέτρο τοῦ μεγάλου λάθους, πού γίνεται στὴν Ελλάδα. Χαίρομαστε νὰ βλέπουμε Ἀμερικανούς, Ἀγγλους, Ἰάπωνες καὶ Κινέζους, Γερμανούς καὶ ἄλλους, νὰ προσπαθοῦν νὰ ζωντανέψουν στὴ σκηνὴ τὸν Οἰδίποδα, τὴν Μήδεια, τὴν Ἀντιγόνη, μὲ τὸν τρόπο φυσικὰ, πού τοὺς ἐρμηνεύουν αὐτοὶ καὶ πού, ὅπως εἶναι φυσικὰ, δὲν μὴς ικανοποιεῖ τις πὺ πολλὰς φορές, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ὕψος καλλιτεχνικὸ ἐπίπεδο πολλῶν ἀπὸ τὶς παραστάσεις αὐτές.

Εκεῖνον, πού ἔχει σημασία γύρω ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀναστροφή, πού ἔχει γίνει (δηλαδή νὰ μὴν πηγαίνουν τὰ δικά μας συγκυρητήματα στὸ ἐξωτερικὸ νὰ δίνουν παραστάσεις τραγωδίας καὶ ἐρχονται ἐδῶ οἱ ξένοι νὰ μὴς παρουσιάσουν Αἰσχύλο καὶ Σοφοκλή), εἶναι ὅτι θγαίνει μειωμένο τὸ ἐλληνικὸ ὄνομα. Τόχουμε πεί καὶ ἄλλες φορές, πῶς ἡ ἀρχαία τραγωδία, ἡ ἀττικὴ κωμωδία εἰς μπουρούσε, ἀνδρικόταν στὸ ὕψος πού ἐπρεπε (ὅπὸ ἀπόψεως παραστάσεων), νὰ εἶναι οἱ καλύτερος, οἱ ἀσυναγνώριστος προεσθιτῆς τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἀνὰ τὸν κόσμον - τὸ πὺ ἀξιόλογο ἀξιογάμιο καλλιτεχνικὸ πρῶτον.

Δυστυχῶς, φαίνεται ὅτι οἱ σημερινοὶ ἀρμόδιοι (ἀπὸ ὑπουργεῖο μέχρι διοικήσεις καὶ σκηνοθέτες τῶν θεάτρων), δὲν ἐκτιμοῦν ὅσο πρέπει οὐτὲ αὐτὸ πού τοὺς προσεφέρεται γιὰ νὰ λάβωυν, ἀλλὰ οὐτε καὶ αὐτὸ πού ἔχουν καθήκον νὰ πράξουν. Εἶναι ἐνὰ ἀκόμη θλιβερό δείγμα παρακμῆς...

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ

Εγχειρμπερτ Ράσελ:
«Αλφραβητάριο
τῆς οἰκολογίας»

Πρόκειται γιὰ τὸ δεύτερο τομῆδι μιάς ἐργασίας πού σκοπὸ ἔχει νὰ καταπολεμῇ τὸν ἀναγνώστη πάνω σὲ προβλήματα τῆς ἐξέλιξης τῆς οἰκολογίας, τῆς ἐπιστήμης πού ἔχει μιά ἐντυπωσιακὴ ἐξέλιξη τὰ τελευταία χρόνια. Ἡ ἐπιστήμη αὐτὴ γεννήθηκε ἀπὸ τὶς φυσικὲς ἐπιστήμες καὶ τὴν ἐξέλιξη τοῦς. Οἱ πρώτες οἰκολογικὲς θεωρίες ἀναπτύχθηκαν ταυτοχρόνως μὲ τὴν φυσικὴ φιλοσοφία, στὶς ἀρχὲς τῶν νέων χρόνων. Ἀφετηρία ὑπῆρξε ἡ «θεωρία τῆς οἰκονομίας τῆς φύσης», ὅπως τὴν ἄρισε ὁ ἔρνοτ Χάικελ. Ὁ Ράσελ μελέτησε τὴν ἐξέλιξη τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς φτάνοντας ὡς τὰ σύγχρονα ἐπιτεύγματα τῆς. Στὸ βιβλίο του, γιὰ κάθε ἐποχὴ συγκεντρῶνται καὶ σχολιάζει ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ πὺ ἀντιπροσωπευτικὰ κείμενα, ἐταί ὡστε τὸ βιβλίο του νὰ ἀποτελεῖ μιά ἀριστη ἀνθολογία, ἀλλὰ καὶ πολὺτιμὸν ὁδηγὸ γιὰ ὅποιον θέλει νὰ μελετήσει τὴν ἐξέλιξη τῆς οἰκολογίας. Τὸ βιβλίο ἔχει μεταφραστεῖται ὅπο τὴν Μαρία Ἀγγελίδου. (Εκδόσεις «Αἰόλος»).

Μπέρτραντ Ράσελ:
«Ἐχει μέλλον
ὁ ἀνθρώπος»

Ακόμα ἕνα βιβλίο τοῦ νομπελίστα Ράσελ, τοῦ ἐπιστήμονα καὶ πνευματικοῦ ἀνθρώπου, πού ὅσο ζῶσε, ἀγωνίστηκε γιὰ τὴν ἀπαγόρευση πυρηνικῶν ὀπλῶν. Ἐνα ἄτομο πού παθαίνει θάλαση ἀπὸ ραδιενέργεια μπορεῖ, ἀν ἔχει τύχη, νὰ ἀποκτήσει γερὰ παιδιὰ. Τὰ παιδιὰ του, ὅμως, αὐτὰ, θὰ μεταφέρουν τὸ κληρονομικὸ στίγμα στὰ δικά τους παιδιὰ. Εἶναι ἀδύνατο νὰ ὑπολογίσει κανεὶς πόσα ἄτομα ἔπαθαν κληρονομικὲς θάλαδες ἀπὸ τὴς μέχρι τώρα ατομικὲς καὶ πυρηνικὲς δοκιμὲς ἡ ἀπὸ δυστυχῆς ἀνὰ σὲν τοῦ Τσερνομπίλ. Οἱ ἐκτιμήσεις εἶναι ἐμπειρασμένες ἀπὸ τὶς πεπαιθώσεις ἐκείνων πού τὶς ἔκαναν. Πάντως, τὸ ὅτι ἔχει γίνει κάποια θάλαση πού σὲ περίπτωση πυρηνικοῦ πολέμου, θὰ δόνησαν σὲ καταστροφὴ, αὐτὸ εἶναι βέβαιο. Ἐτσι, ὅποιος πρέπει νὰ σκεφτοῦν τὸ φοβερό ὄραμα ἐνῶ ἀραισιωτικῶμεν ὁ κόσμος πὺ οἱ κάτοικοι του θὰ γενῶν ἡλιόλουστὴ τῆ γῆρα. Εργαστήρι ἐκείνα, εἶναι σὲν Ράσελ τὴν δύνα τῆς πῆρας νὰ μὴν τὸ ἀπῆλπιε τοῦ, πού εἶναι θετικὰ. Τὸ βιβλίο μετέφρασε ὁ Σ. Πρωτόπαπας. (Ἐκδόσεις Ἀρ-ε-ν-ε).

Ανώννη Κάλφα:

«Πρωταθλητές
μικρῶν ἀντισυνοσσεων»

Ἡ μικρὴ αὐτὴ συλλογὴ ποιημάτων ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ἐνότητες, πού τιτλοφοροῦνται «Περὶ ἀναγνώσεως» καὶ «Πρωταθλητὲς μικρῶν ἀποσπασσεων». Μοντέρνα ποίηση, σὲ ἀρκετὸ ποσοστὸ, προσφέρει σὸν πρῶτο μέρος ἀναμνήσεις ἀπὸ τὸν Κόσμο, ἐνῶ στὸ δεύτερον γίνεται προσωποποίηση. Μὲ μικρὰ χιόμορ, ἀλλὰ καὶ ἀρκετὰ ἐξωτερικὰ τραγικά, αὐτὰ κ. Κάλφα, δεικνύει νὰ ἀναζητᾷ αἰσμά

ή Ιρλανδία, ή Γερμανία, ή Νορβηγία και ή Αυστραλία, υπάρχουν συμφωνίες όροι από άποψη φορολογίας.

Ετσι ό «περιπατητικός» αυτός σπιννοβέτης προσπαθεί νά δημιουργήσει κάτι και στην Ιρλανδία. Αναφερόμενος στην άναμεινόμενη «ανάγνωση», εξέφρασε τις άμφιβολίες του, λέγοντας: «Υπάρχει ένα όριο στόν αριθμό ταινιών πού μπορούν νά γυρισθούν στην Ιρλανδία κι αυτό γιατί είναι περιορισμένος ό αριθμός των τεχνικών κινηματογράφου. Βέβαια, αυτό μπορεί νά βελτιωθεί και νά βελτιωθούν επίσης και οι τεχνικές προϋποθέσεις. Ένα καλό στοιχείο πού υπάρχει στην Ιρλανδία, είναι ότι οι τεχνικοί γνωρίζονται μεταξύ τους και έτσι λύνονται όρεκτά προβλήματα. Κι άκόμη, λείπουν οι γκρίνιες».

Σπιννοβέτης της ταινίας είναι ό Ρόμπειν Χάρντυ, πού εργαζότανε στό γύρισμα ταινιών μέ υπόθεση, όπου προηγούμενες πέρασε ένα διάστημα 13 ετών γυρίζοντας διαφημιστικές ταινίες ή γράφοντας θιάβλια. Μιά ταινία του, «Ο κακός άνθρωπος» είχε παλαιότερα πολύ έπιτυχία, αλλά και πολλές περιπέτειες μέ τους παραγωγούς. Ο «Φαντομάς», πού γύρισε τώρα μιλάει γιά ένα βολφόντο πού κυκλοφορεί ελεύθερος στό Λονδίνο και ό Χάρντυ περιγράφει τό φιλμ όν «μιά ιστορία γέλιου και θανάτου».

Ο σεναριογράφος Μάρκες

Σέ μιά άλλη γωνιά της γής, στό Ρίο Ιανέιρο, πραγματοποιήθηκε τό δεύτερο φεστιβάλ κινηματογράφου, τηλεοράσεως και θίντεο, τό γνωστό στόις ειδικούς Φέστιρο.

Έτσι, λοιπόν, κέρδισε όρεκτά θραβεία τό κολομβιανό φιλμ «Καιρός γιά νά πεθάνεις», πού σπιννοβέτης Χορχέ Αλνί Τράντα, πού σπούδασε στην κινηματογραφική σχολή της Πράγας. Τά φιλμ μονάει μέ γαυότερον, δείχνει ώραια τοπία της Κολομβίας, πού ένα όπά αυτό είναι στό ήφαιστειο πού κατέστρεψε τό χωριό Αριρότο, και κέρδισε τά θραβεία τό καλύτερου φιλμ και τό καλύτερου ήθοισιού, καθώς και δύο άλλες διακρίσεις.

Ο Βραζιλιάνος νομπελίστας Γκαμπριέλ Γκαορία Μάρκεζ έγραψε τό σενάριο πού «Καιρός γιά νά πεθάνεις». Και όέφρασε γιά τό περιεχόμενο της ταινίας: «Τά μόνο χειρότερο πράγμα όπό τό φθόβο πού θανάτου, είναι ό φόβος νά νά ακούσεις». Η ταινία δίνει ένα φοβερό κύκλο δολοφονιών από βενετία, πού θυμίζει όρχαλο ελληνική τραγωδία. Οστόσο, ή άγρια αυτή ταινία «γλυκαίνεται» από μιά σειρά τρυφερών σκηνών.

Ο Τράντα, πού συνεργάζετα πάλι μέ τόν Μάρκεζ γιά τό επόμενο έργο του, μιά διασκευή πού «Κανείς δέν γράφει μιά στόν συνταγματάρχη», έπιμένει ότι ή θραβειώδης ταινία του δέν πρέπει νά θεωρηθεί γαυότερον, τουλάχιστον μέ την έννοια πού δίνεται στις αντίστοιχες άμερικανικές ταινίες, αλλά όν ένας συνδυασμός του λατινοαμερικανικού ανεμά και της παραδόσεως του μαγικού ρεαλισμού.

Ξαναγυρίζοντας στόν Ουέλες

Στό φεστιβάλ αυτό του Ρίο προβλήθηκαν και άλλες ένδιαφέρουσες ταινίες, όπως τό «Μπράς Κούμπας», μιά σάτιρα των μπουρζουά της Βραζιλίας, βασισμένη στό μυθιστόρημα του Μαρσάντιο Ντέ Ασας.

Αλλά την προσοχή τράβηξε μιά άλλη ταινία, πού προβλήθηκε έκτός συναγωνισμού. Τά φιλμ έχει τόν τίτλο «Δέν είναι όλο άληθινό» και άποτελεί μιά άναρρόδοξη μινεά στόν Ορσον Ουέλες. Τό «πολι- θούμα» φθάνει στό Ρίο τό 1942 μέ δολοφία και σχέδια γιά νά γυρίσει ένα φιλμ μέ τόν τίτλο «Όλα είναι άληθινά», πού θέλει νά δείξει τίς άόλες προθέσεις πού Ρουζβελτ. Αλλά ό Ουέλες, αντί νά δώσει μιά ταινία μέ όμορφα τοπία και ώβαλε άπόψεις, άρχίζει νά κινηματογραφεί στις φτωχές γειτονίες και δάζει σέ μπλεδδες τόσο την άμερικανική όσο και τί θραζιλιάνική κυβέρνηση.

Στό ίδιο φεστιβάλ προβλήθηκε και τό ντοκιμαντέρ «Αναχίτος ούρανός», συμπετοχή της Βραζιλίας, πού άναφερέται στην άποκατάσταση της δημοκρατίας στη ντομοαμερικανική αυτή χώρα και στόν άποροδοκίμο θάνατο πού προέδρου Τανγκιρέντο Νέβες. Η ταινία έχει μιά «άγιογραφική τάση», αλλά δίνει και ένα δυναμικό πορτραίτο ένός έθνους πού θανίνει από τί δικτατορία μέ πολύ θόρρος και κώπες άναπάντεχα.

Εναντίον της άποικιοκρατίας τάσεται τό φιλμ «Πορτογαλικό άντίο», πού σπιννοβέτη Γιάν Μπιοτέλο, πού κέρδισε ένα άσπμμένο θραβείο. Διηγείται μιά θλιβερή ιστορία στην πορτογαλική Αφρική, τό 1973. Γενικά τό Φέστιριο έδείξε όρεκτά ένδιαφέροντα έργα πού συνήθως δέν προβλήντοτα εύύτερα —και αίσουρα δέν θά δούμε ποτέ στην Ελλάδα.

Τό ξένο ποίημα

Πόλ Ελυάρ

ΣΟΥ ΤΟ ΠΑ ΠΙΑ ΤΑ ΣΥΝΝΕΦΑ

Σου τό 'πα γιά τό σύννεφα
Σου τό 'πα γιά τό δέντρο τό θαλασσινό
Γιά κάθε κύμα και γιά τά πουλιά μέσα στά φύλλα
Γιά τό ρόχθου τό θάλασσα
Τά χέρια τό ζεστά και γνώριμα
Γιά τό μάτι πού γίνεται ρόδιση ή τοπίο
Και πού δίνει ό ήπιος πάλι τό χρώμα τ' ουρανού του
Γιά τί νύχτα πού την ήπιανε όλη
Γιά τίς όμορφες την καγκελάτορπια
Γιά τ' άνοιχτό παράθυρό γιά τό ξέσπασε μέτοπο
Σου τό 'πα γιά τους σταχασίους σου γιά τό λόγια σου
Κάθε χόδι κάθε πίστη μέσ στό μέλλον έπιθιούν.

(Μετάφραση Οδυσσέα Ελύτη)

Πέντε καλλιτέχνες μέ πνευστά «Κόχλος», ένα νέο συγκρότημα παρουσιάζει μουσική δωματίου

Από τις «Αρμονίες» των αυλών τού παρελθόντος ως σήμερα

Ενώ στην Εύρώπη ό θε-
μός των μικρών μουσι-
κών συγκροτημάτων, τ-
ριο, κουαρτέτα, κουιν-
τέτα κλπ., είναι πολύ
διαδεδομένος και ισχυ-
ρός (φυσικό, άλλωστε,
άφου ή σχετική μουσική
φιλολογία είναι πλούσια)
στην Ελλάδα υπήρχε και
υπάρχει ένα μεγάλο
κενό.

Βέβαια, κι αυτό είναι άποτέ-
λεσμα της καικοδαιμονίας της
μουσικής μας ζωής, μέ την φτω-
χή παιδεία, τίς δύο μόνο συμ-
φωνικές όρχηστρες, την μία
όπερα. Κατά καιρούς έγιναν
διάφορες προσπάθειες (παλιά
στην Θεσσαλονίκη, θυμόμαστε
την «Ροτόντα» μέ έγχορδα) άλ-
λά καμιά δέν κράτησε. Ενώ πά-
ντοτε δίδονταν πολλά άτομικά
ρεσιτάλ και υπήρχαν θαυμάσιοι
έρμηνευτές (μερικοί διάσημοι
και στό έξωτερικό) δέν γίνονταν
μικρά μουσικά συγκροτήματα.

Τώρα τελευταία δημιουργή-
θηκε τό κουιντέτο πνευστών
«Κόχλος», πού άποτελεί μιά αι-
σιόδοξη προσπάθεια νέων καλ-
λιτεχνών νά καλύψουν τό ύπαρ-
χον, σχεδόν μονίμως κενό. Η
εύρωπαϊκή μουσική ζωή
18ου αιώνα έχει νά δείξει όν
ϊδιαίτερα χαρακτηριστικό την
άνθηση και την προτίμηση γιά
την μουσική μέ πνευστά όργανα.
Γιά παράδειγμα, κανένα
μουσικό γεγονός δέν ήταν τόσο
μεγάλης σημασίας όσο οι «Αρ-
μονίες», δηλαδή μουσική γιά
πνευστά όργανα.

Ιδιαίτερα άγνωστο ήταν αυτό
τό είδος στόις ευγενείς της
Νότιας Γερμανίας, της Αύ-
στριας και της Βοημίας, έχο-
ντας ένα πλατύ δημοφιλές ψυχα-
γωγικό χαρακτήρα. Όπου υπήρ-
χαν οι καλύτερες οικονομικές
προϋποθέσεις, εκεί υπήρχαν
και οι καλύτερες «Αρμονίες».
Ετσι, είναι γνωστό πώς ό κόμης
Μαξιμιλιαν διατρυπούσε στην
Βιέννη «Αρμονίες» μέ σαράντα
μουσικούς. Ο κόμης Φράντζ
Μάξ στη Βόννη είχε στό διάθε-
ση πού ένα όκτετο πνευστών μέ
θαυμάσιους μουσικούς. Επίσης
ή όρχηστρα πού κόμητος
Εστερχάκι είχε μιά έξαιρετικά
καλή φωνή.

Οι «Αρμονίες» αυτές άπτε-
λούσαν άπό κουαρτέτα, κουιν-
τέτα, σεξτέτα, σεπτέτα και δέ-
σσια, ως έπί τό πλείστον, από
δέκτα, μέ τόν έξής συνδυα-
σμό: δύο όμποε, δύο κλαρινέτα,
δύο κόρνα και δύο φαγκότα. Τό
φάουτο, άν και ήταν ένα όργα-

νο άρεκτά διαδεδομένο, άκόμη
και στό πλατύστο κοινό, στις
άρχες τού 18ου αιώνα, δέν
ήπαινε μέρος στις «Αρμονίες».
Η μουσική πού έπαιζαν οι «Αρ-
μονίες» είχε όν κύρια σκοπή
την διασκέδαση των άρόκτων
και έτσι έλειπε, σέ μεγάλο θα-
μό, τό τεχνικο-θιρτουόζικο
στοιχείο. Οι συνθέσεις βασίζο-
νταν σέ άπλές κλίμακες και
συνήθως, ή άρμονική δομή δέν
ήταν πολύπλοκη. Στό δεύτερο
μισό τού 18ου αιώνα αλλάζει ή
δομή της μουσικής ζωής όν
άποτέλεσμα χειραφετήσεως
της άστικής τάξεως και κάποιου
εξεπσμού των ευγενών - άρι-
στοκρατών. Ετσι ή δημοφιλής
μουσική, πού παίζουν οι «Αρμο-
νίες» μέ πνευστά, πέρασε τε-
λείως στην άφάνεια. Αργότερα
άρχισε νά γράφεται μουσική μέ
ουσιαστικότερο περιεχόμενο
και νά ποίζεται κανονικά στις
αίθουσες συναυλιών.

Στόν αιώνα πού άκολούθησε

Εκείνη την εποχή, συ-
γκεκριμένα τό 1808, φυ-
γοντας από την Βιέννη,
έγκαταστάθηκε στό Πα-
ρίσι ό Βοημός συνθέτης
Αντονίν Ρέιχα, ό όποιος,
έκτός από μιά καλά όργα-
νωμένη μουσική ζωή,
βρήκε και θαυμάσιους
μουσικούς πνευστών πού
πρόερχονταν από τό
ώδαιο τόν Παρίσιων.

Στόν συνθέτη αυτόν όφειλε-
ται κατά κύριο λόγο ή καθιέρω-
ση τού κουιντέτου πνευστών
(φάουτο, όμποε, κλαρινέτο,
κόρνα, φαγκότο) όν μιά νέα
φόρμα όργανικής συνθέσεως,
άν και δέν ήταν ό πρώτος πού
έγραψε έργα γιά πέντε διαφο-
ρετικά πνευστά. Πάντως δι-
μουρνήχονταν θαυμάσια έργα,
πού άφισαν εποχή καθώς έκτε-
λούνταν από περίφημους μου-
σικούς τού ώδείου Παρίσιων.

Τό παράδειγμα τού παρισινού
κουιντέτου άκολούθησε μιά
όμάδα πέντε μουσικών της
Βιέννης, πού ίδρυσαν στην
Βιέννη την δική τους «Αρμο-
νία», τό 1821. Τό κουιντέτο αυ-
τό έπαιξε όλα τά έργα τού Ρέι-

χα, ό όποιος άποτέλεσε και τό
πρώτο γιά κατοπινούς συνθέ-
τες, όπως ό Φράντζ Σταντζί.
Αποτέλεσμα όλης αυτής της εϋ-
φορίας ήταν νά γραφούν στό
πρώτο μισό τού 19ου αιώνα κά-
που 70 κουιντέτα πνευστών.

Χαρακτηριστικό ένός κουι-

ύπρχε μέχρι πρόσφατα
κουιντέτο πνευστών. Τό
1985, πέντε νέοι μουσικοί
άποφάσισαν νά ίδρύσουν
τόν «Κόχλο».

Τά περισσότερα από τά μέλη
τού κουιντέτου είναι μέλη της

Οι πέντε νέοι μουσικοί τού κουιντέτου πνευστών «Κόχλος» Θεσσαλο-
νίκης.

ντέτο πνευστών είναι ό ύψη-
λές άπαιτήσεις σέ ότι άφορά
την τεχνική και των πέντε μου-
σικών πού άπαρίτουν. Ο
Ρέιχα υπήρξε και σέ αυτό πρω-
τοπόρος, άφου μέ τίς συνθέ-
σεις του έξομάλωσε τό έπίπεδο
της τεχνικής άνάμεσα στό γυ-
χορδα και στό πνευστά. Από
αυτό ξεκινάει, άλλωστε και ό
εύθης δρόμος πού όδηγεί τό
πνευστά στις καθορισμένες θέ-
σεις τους μέσα στην όρχηστρα
τού 19ου αιώνα.

Τό κουιντέτο «Κόχλος»

Στή Θεσσαλονίκη δέν

κρατικές όρχηστρας και καθη-
γνές ώδείων. Τό κίνητρο γιά
την δημιουργία τού «Κόχλου»
ήταν ή διαπίστωση ότι έλειπαν
τά σταθερά μουσικά συγκροτή-
ματα μουσικής δωματίου και
ϊδιαίτερα στό πνευστά. Τά πέ-
ντε μέλη τού συγκροτήματος
έχουν κάνει σπουδές στό έξω-
τερικό (δέν είναι όλοι έλληνικής
καταγωγής) και έχουν πείρα
μουσική. Στόχος τού συγκροτή-
ματος είναι, μέσα από συννετή
σολογική δουλειά, νά έπιτευ-
χθεί ένα όσο γίνεται τελειότερο
παίγνιο, αλλά και ή δημιουργία
δυσονοηένειας ήχου, δεδομένης
τού διαφορετικού ήχοχρώμα-
τος των πνευστών πού άποτε-

λούν τό κουιντέτο.

Μετά από πέντε ινιών συνε-
χή δουλειά, ή «Κόχλος» έκανε
την πρώτη του εμφάνιση στην
Καθόλα έρέτος τόν Μάρτιο, και
στή συνέχεια ήρθε μέρος στις
«Διεθνείς μουσικές μέρες» της
ΔΕΘ, καθώς και σέ άλλες διορ-
γωνώσεις. Ιδιαίτερη θέση στό
ρεπερτόριο τού συγκροτήμα-
τος κατέχει τό έργο Ελλήνων
συνθετών, γιά νά μπορέσει και
τό πλατύστο κοινό νά άκούσει
τίς δημιουργίες τους. Ακόμη,
στόις επόμενους στόχους τού
συγκροτήματος είναι ή συνεργα-
σία μέ άλλους μουσικούς της
Θεσσαλονίκης και ή παρουσίαση
έργων μουσικής δωματίου
γιά περισσότερα όργανα, δηλ.
γιά σεξτέτα, σεπτέτα και
όκτετα.

Κλείνοντας τό σημείωμα αυ-
τό, δέν παραλείπουμε νά πα-
ρουσιάσουμε τους πέντε νέους
μουσικούς πού άποτελούν τό
συγκρότημα: ό Μπέρτραν Κάτ
έχει γεννηθεί στην Γαλλία,
σπούδασε στό Τρούα μέ τόν
Ζάν Πατερό, συνέχισε τίς σπου-
δές του στό Ρέιμας και στό Παρίσι,
και τώρα διδάσκει φάουτο στό
σύγχρονο ώδείο Θεσσαλονίκης.
Ο κλαρινετίστας Χρήστος Γρα-
νίδης κατέγεται από τόν Άγιο
Αθανάσιο Δράμας, διδάχθηκε
μουσική στό «Παπάφειο» και
κατόπιν στό κρατικό ώδείο Θεσ-
σαλονίκης. Συμπλήρωσε τίς
σπουδές του στην Νίκαια.

Ο Αντομ Μπάτο, πού παίζει
όμποε, κατέγεται από την Πο-
λωνία. Σπούδασε στην Κρακα-
κία και ήταν σολίστας σέ πολυ-
άριθμες όρχηστρες. Έχει παίζει
στην Εύρώπη και στόν Καναδά
και έχει ήχαγραφήσει δίσκους.

Ο Μανώλης Ιορδανίδης (κόρνα)
έκρινε και αυτός από τό «Πα-
πάφειο» αλλά έκανε σπουδές
και στό κρατικό ώδείο Θεσσα-
λονίκης και στό Σάλομποςουργκ.
Τέλος ό Βασίλης Χαρόννης, πού
παίζει φαγκότο, γεννήθηκε στη
Θεσσαλονίκη, άρχισε μουσική
άπό παιδί, σπούδασε άρχικά στό
κρατικό ώδείο Θεσσαλονίκης,
ήταν από τό ιδρυτικό μέλη τού
συγκροτήματος παλιάς μουσι-
κής της «Τέχνης» και συνέχισε
τίς σπουδές του στην Γερμανία.

Πέντε, λοιπόν, άξιοι μουσικοί
δένονται σέ ένα πρωτότυπο (γιά
την Ελλάδα) σύνολο μέ πολλές
φιλοδοξίες, αλλά και πολλή
όρεξη γιά σωστή καλλιτεχνική
δουλειά. Η έλπιδα είναι ότι θά
έπιτύχουν, πράγμα πού θά έχει
γενικότερο άπήχηση στην μου-
σική ζωή της συμπατριώσεως.

Κάλας, δείχνει νά άναζητά άπόμα
ένα δρόμο άνάμεσα στό «έγώ» και
στό «έμεις», φθάνοντας πάντως, άρ-
κές φορές σέ άόριστε στιγμές ό-
πως «άπό τό παράθυρο άκούω τό
κόκκινο νύχι σου / νά σκίξει τόν
άσπρο δέρα». Κι άλλου υπάρχει ή
μαρτυρία μιάς σχέσης επώδυνης:
«Ψάχνω στό χέριο σου / νά βρώ τό
δανάδι πού μέ τολμήθηκε».

Καμπέλι Αλιέντε:

«Σπύρι πνευμάτων»

Η συγγραφέας είναι άνηπά τού
τραγικού προέδρου της Χιλής. Στό
θιάβλιο της αυτό, πού μετέφρασε ή
Κλαίρη Σωτηριάδου-Μπαράχας,
άφηγείται την ιστορία μιάς πολυ-
πρόσωπης δυναστείας. Ο Εστέμπον
Τρουέμπια, πού ξεκίνησε από τά τι-
ποτα και έγινε πάμπλουτος γαιοκτη-
τής, δυνάστη της οικογένειάς του, ή
νόμιμη σύζυγός του, ή Κλάρα, υπε-
ρειασθήκη και μέ διορατικότητα, τά
νότια και έξωγίνα παιδιά τού
Εστέμπον και οι άπόγονοί τους, όλοι
μαζί συνθέτουν τόν κόσμο τού μυθι-
στορήματος της Αλιέντε, πού κα-
ταρθώνει νά ισοζυγίζει τά διαφορε-
τικά στοιχεία τού ήλικού της και νά
παρουσιάσει τίς πολυποικίλες σχέ-
σεις των ήρώων της. Είναι ένα μυθι-
στόρημα πού μέ την έμπνευσή του,
ή δομή του, τόν σωστό λόγο του,
όκμοι και τόν όγκο του, επιβάλλεται
στόν άναγνώστη και τόν συναρπάζει.
(Εκδόσεις «Οικονείδα»).

Φαίη Ουέλαντον:

«Πράξις»

Ο τίτλος τού θιάβλιου δέν άφορά
τό ουσιαστικό, αλλά είναι τό όνομα
ένός προσώπου τού θιάβλου, πού
έκρινε από πεντάχρονο κορίτσι γιά
νά ώρμισέται και νά γεμίσει τίς σελί-
δες τού μυθιστορήματος. Η Ουέλ-
αντον είναι Αγγλίδα, έχει σπουδάσει
ψυχολογία και οικονομικά και έχει
ήδη στό ένεργητικό της ένα σημα-
ντικό σέ άγκο έργο, κάπου έξι-έφτα
μυθιστορήματα, αλλά και σενάρια
γιά ταινίες της μεγάλης και της
μικρής άθόνης. Η προβληματική των
έργων της στρέφεται γύρω από τίς
ανθρώπινες σχέσεις στην σύγχρονη
κοινωνία. Με άφηγηματική ύμνηση
και προσωπικό στίλ, ή Ουέλαντον,
περιγράφει χαρακτήρες, συγκρού-
σεις, καταστάσεις και άντιφάσεις,
πού έλαύνουν τόν άναγνώστη. Η
«Πράξις» έχει μεταφραστεί από την
Αίλα Τατάρη. (Εκδόσεις «Νέα Σύ-
νορα»).

Βασίλη Χατζηβασιλείου:

«Μήνυμα από τόν ήλιο»

Μιά λαϊκή διήγηση άναπλασμένη
μέ πολλή φαντασία, ειδικά γιά τά
παιδιά. Θέμα της ή ιστορία ένός
παλιού θαλασσινού, πού άφου τρι-
γύρισε επί χρόνια πολλούς και διά-
φορους τόπους και δοκίμασθηκε
άπό τί θαλάσσα, έγκαθίσταται μόνι-
μα στη στεριά, όσο γίνεται πύ μα-
κριά από τό ύγρό στοιχείο. Ο θαλα-
σσινός, λοιπόν, γίνεται θαλάσσις και
ή ήρα, μέχρι πού κάποια μέρα όπα-
φραστεί νά έξαρχει όν άτομα και
νά... παντρευτεί τόν ήλιο μέ τό φεγ-
γάρ. Προκαλεί στόις γάμους των
δύο ούρανών σμίστην τό πουλί
και τό ζωά τού δάσους και τους
κατοίκους τού χωριού. Όμως, ό γό-
μος καταλήγει σέ άποτυχία και ό
προεγνητής, ό θαλασσινός, γελοιο-
ποιείται. Τό θιάβλιο αυτό άποτελεί μιά
συνέχηση δύο λαϊκών άφηγησεων και
είναι γραμμένο μέ τρόπο πού νά
γοητεύει νά νά συναρπάσει. Την
εικονογράφηση έχει κάνει ή Ελένη
Μυράτη. (Εκδόσεις ΑΣΕ).